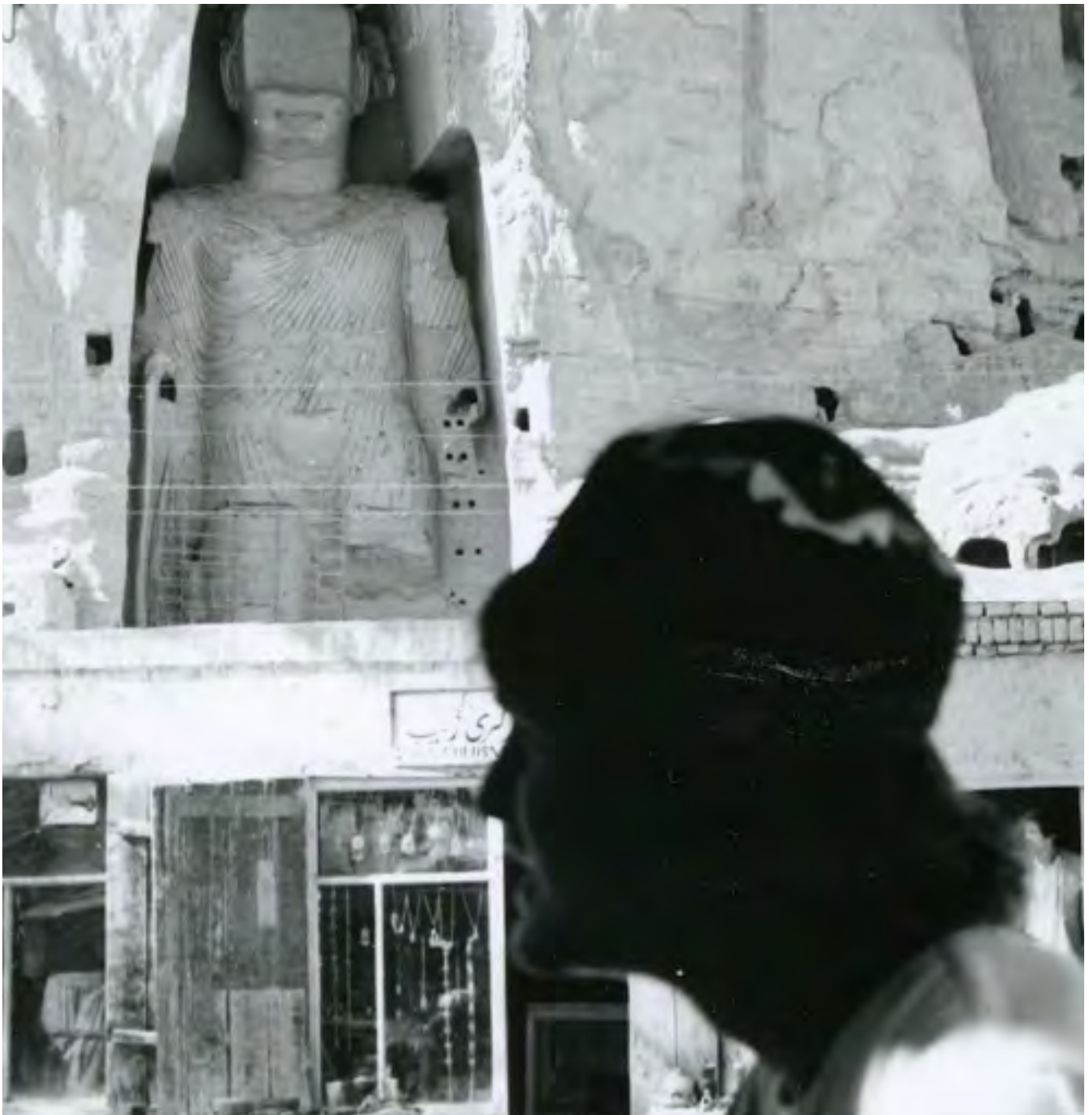

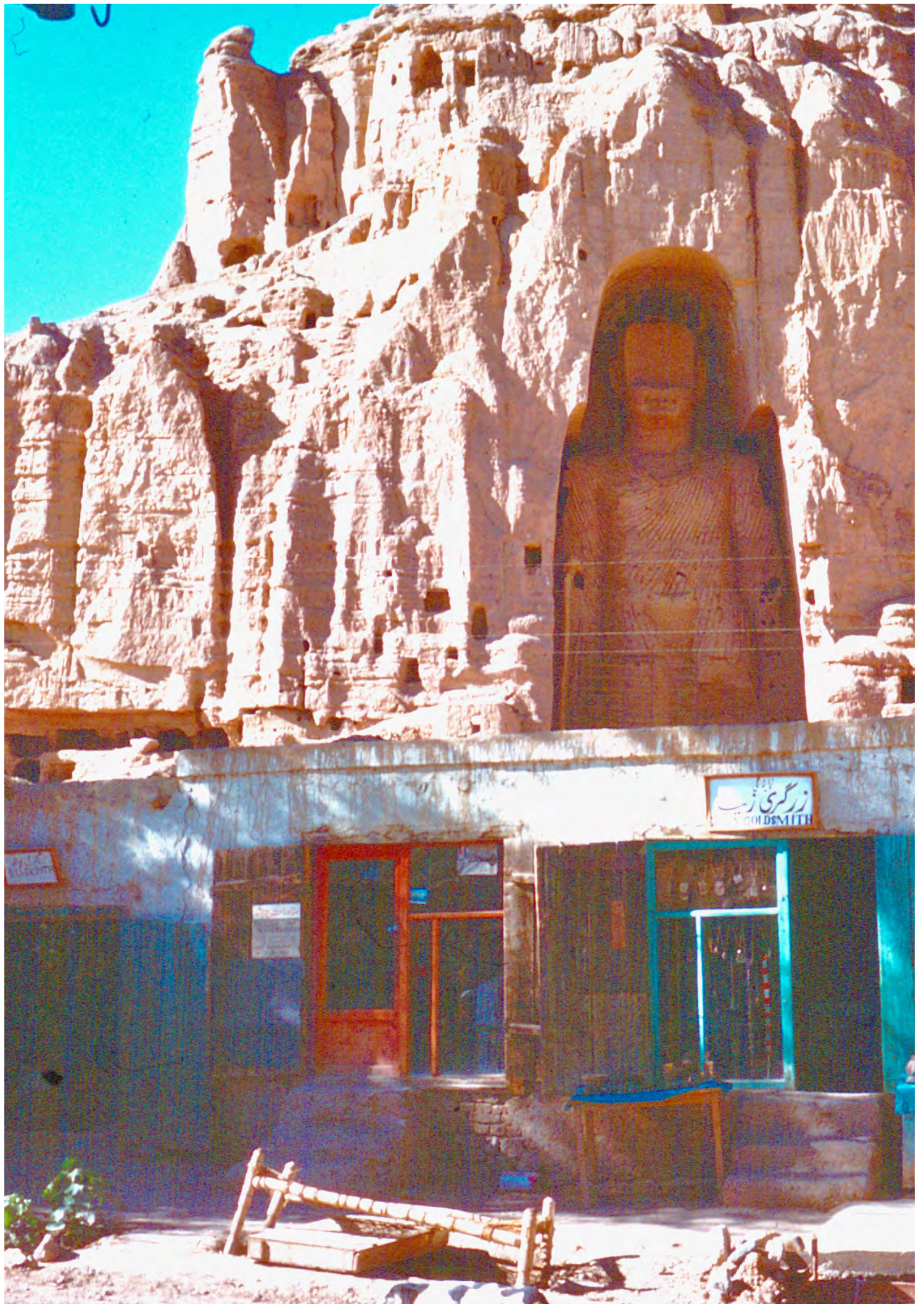
Resebrev Nr 23

4-9 oktober 1975

BAMIYAN & BAND-i-AMIR

Del av min sju månaders resa genom Asien 1975-76, varav en månad i Afghanistan. Reste tillsammans med vännen Tomas Lofström som just höll på att samla material till sin bok "Landet mitt i världen". For till den hazara-dominerade Bamiyandalen med de helt enastående, sedermera av talibanerna förstörda, Budhha-statyerna och sedan vidare till de underbara sjöarna i Band-i-Amir i det inre av Afghanistan. Upplevde firandet av Eid al Fitr i Bamiyan och traditionell buzkashisport.

BAMIYAN

Bamiyan-dalen i mellersta Afghanistan, 230 kilometer nordväst om Kabul och 2590 meter över havet, skiljer Hindu Kush från Kohii-Baba-bergen. Staden Bamiyan är centrum i dalen och den största bosättningen i Hazarajat, och på sin tid var staden en viktig ort vid Sidenvägen. Kulturlandskapet och de arkeologiska resterna av Bamiyandalen fördes upp i på UNESCOs världsarvslista 2003.

Bamiyan är starkt förknippad med de två gigantiska Buddhastatyerna, 55 respektive 38 meter höga, som förstördes av talibanerna i mars 2001 på grund av de av talibanerna sågs som en skyms mot islam. Buddhismen av Mahayana-tradition var stark i dessa trakter i nästan 1000 år, först i det Grek-Baktriska kungarike som tros ha grundats av kvarblivna soldater från **Alexander den Stores** misslyckade försök att erövra Indien – hans fälttåg 327-325 f.Kr. stoppades vid floden Indus. I mötet mellan grekisk och indisk kultur uppstod en så kallade Gandharkulturen med stark buddhistisk prägel med centrum i vad som nu är Pakistan, Afghanistan och Kashmir.

Men det Grek-Baktriska kungarike besegrades cirka år 140 f.Kr. av ett nomadfolk – *Yuezhi* – som ursprungligen kom från Kina men som bosatt sig vid floden Amu Darya (på den tiden med namnet Oxus), norr om dagens Afghanistan. En konfederation av yuezhi-stammar tog kontroll över Sidenvägen och grundade Kushan-riket där buddhismen fortsatt främjades, inte minst under den mest framstående Kushan-kungen **Kanishkas** styre (cirka 127–150 e.Kr.) då riket expanderat till att omfatta norra Indien och stora delar av Centralasien.

Buddhismen fortsatte att dominera i regionen även efter att Kushan-riket i sin tur föll och nya krigsherrar – först Sassanider och

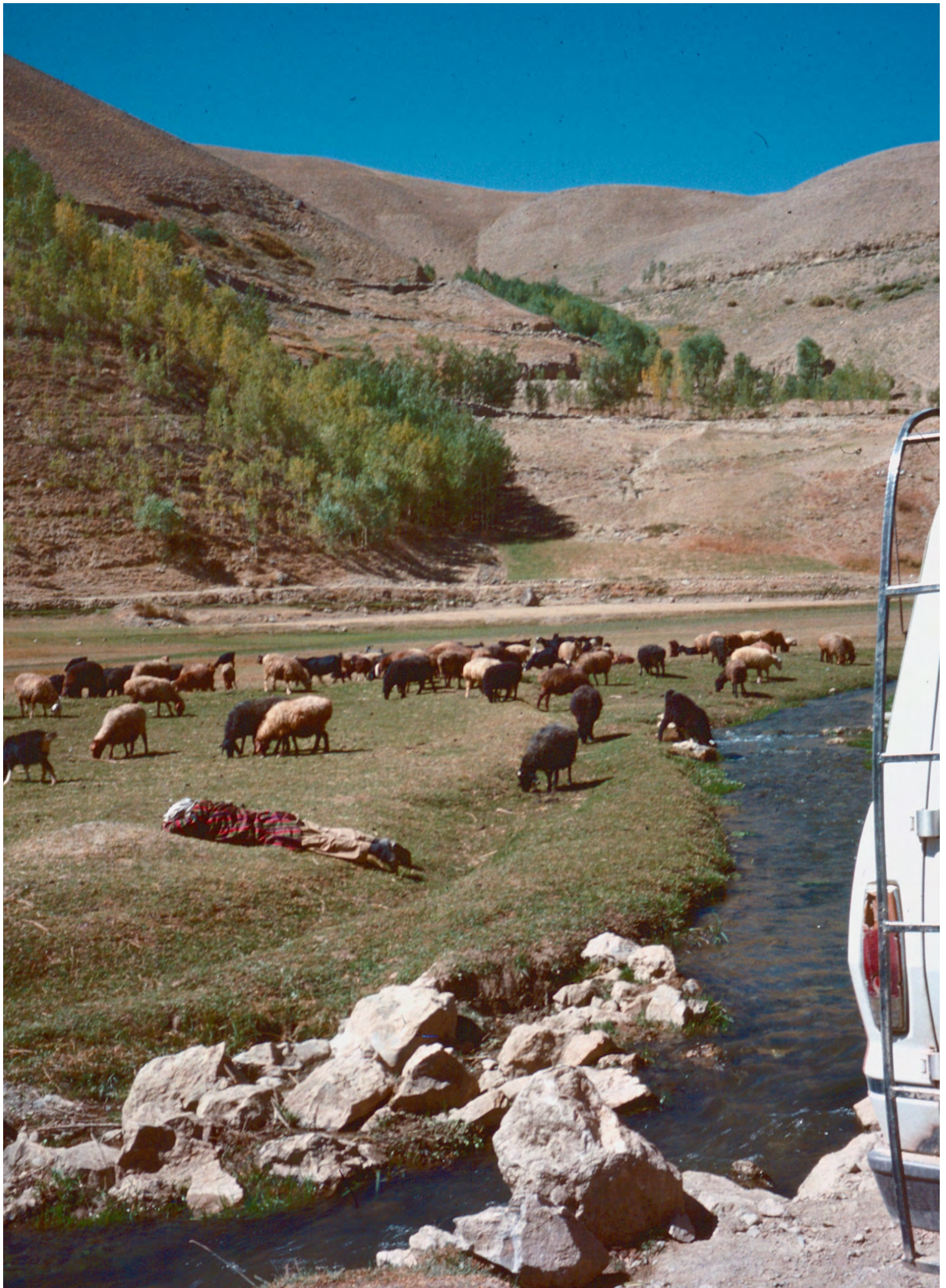
därefter Heftaliter – tog över makten i slutet av 300-talet. Ett bevis för det är att de två Buddhastatyerna i Bamiyan tillkom först i mitten av 500-talet (den mindre) och början av 600-talet (den större).

Buddhismen levde faktiskt vidare ända tills området år 870 erövrades av Saffariderna – en persisk dynasti som styrde över större delen av Iran och den indiska provinsen Sind, och Islam tog över. Därefter kom nya erövrare i form av Ghaznavider på 1100-talet, och dödsstöten för Bamiyan inträffade 1221 då **Djingis Khans** beridna armé utplånade Bamiyan och all dess befolkning av Djingis Khan.

Buddha-skulpturerna var utskurna i samma klippyta med ett avstånd på cirka 800 meter mellan dem. Huvudkropparna högs direkt ur sandstensklipporna, medan detaljer modellerades i lera blandad med halm som täcktes med stukaturer. De var en del av ett stort buddhistiskt komplex med cirka 700 grottor som fungerade som helgedomar, pilgrimsvandrarhem och förvaringsrum. Buddha-nischerna skars djupt in i berget och kan alltid ha varit öppna framtill. Grottorna och tunnarna i berget och Buddhastatyernas nischer målades. Även om statyerna försumrades efter omvandlingen av regionen till islam och delvis skadades, överlevde stora delar av dekorationen.

LARS EKLUND

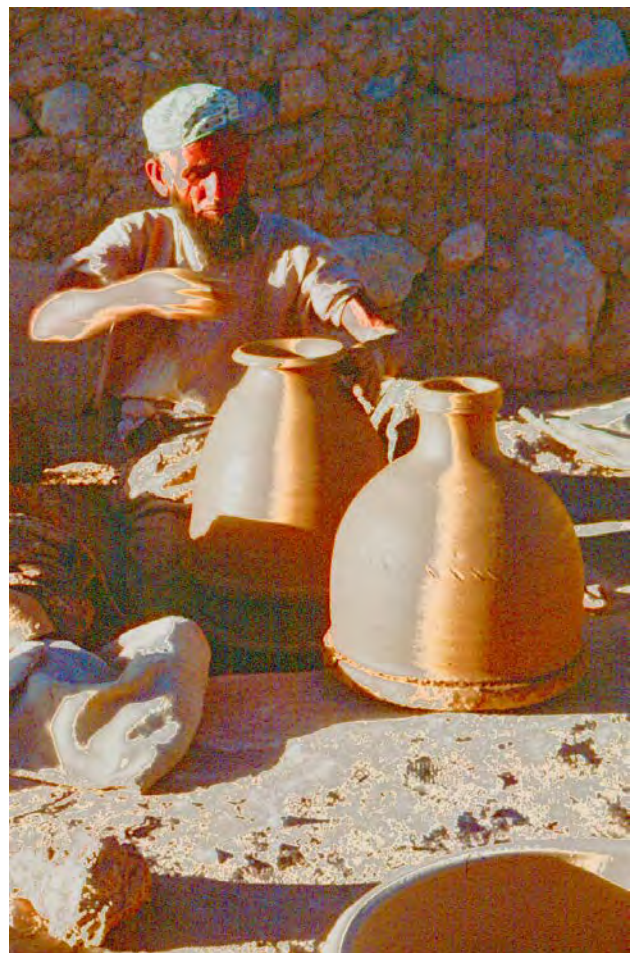
Källor: Wikipedia, och The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) 2009 Report on "The Giant Buddhas Of Bamiyan. Safeguarding The Remains."

PÅ VÄG FRÅN KABUL TILL BAMİYAN

Tomas Lofström och latinamerikansk medresenär
Traditionell kringbyggd bondgård i Bamiyandalen

Krukmakare i Bamiyan

På min sju månaders resa genom Asien 1975-76 tillbringade jag en hel månad i Afghanistan. Det var mitt andra besök i landet och jag for till både kända och mindre kända platser. Landet var sig likt även om kung Zahir Shah hade störtats i mellantiden av sin kusin Mohammed Daoud och hade utropat sig till president.

Lyckosamt nog befann sig samtidigt som jag i Kabul barndomsvännen från Vintergatan i Lund, och tillika författaren, Tomas Löfström. Han höll just på att samla material till sin bok om Afghanistan – "Landet mitt i världen". Tillsammans reste vi till den hazara-dominerade Bamiyandalen med de helt enastående Budha-statyerna och vidare till de underbara sjöarna i Band-i-Amir i det inre av Afghanistan.

BAMIYAN

4 oktober 1975

Klockan är 21:00 lördag kväll i Bamiyan. Jag och mina svenska vänner – författaren **Tomas Löfström** och banktjänstemannen **Göran Henningsson** sitter och lyssnar på levande afghansk musik i restaurangen till Hotel Caravan där vi bor. Inget elektriskt, istället en kraftig fotogenlampa här och stearinljus på rummet. Ett litet, kylslaget rum med fyra sängar. Kostar 25 afghanis per man och natt.

Ankom hit med minibuss från Kabul klockan 14 efter en hård färd så tillvida att vi satt packade som sillar trots att vi betalat 150 afghanis för bussresan. Hotellet i Kabul tog nämligen 50 afghanis i provision. Vi for med en reguljär buss, fyra man förutsattes sitta på bänkar avsedda för tre personer. Jag personligen fann dock en position inte alltför dålig och led inte speciellt mycket. Många västerlänningar från olika hotell i Kabul.

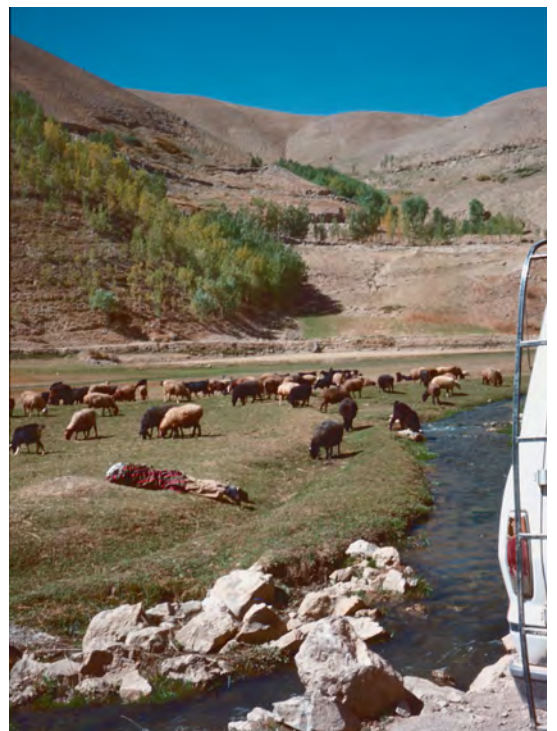
Väckta klockan 5 imorse men jag låg vidare till 05:30. Då kommer plötsligt en hotellkille helt vild och skyndade på oss. Bussen hade redan kommit. Tio i 6 var jag klar och gick ner till bussen.

Frös och kallsvettades

Jag mådde inte bra, på natten fick jag hemskt ont i magen upp och sket, fortfarande ont, frös och kallsvettades, sov oroligt. Smärtorna avtog så småningom men när jag gick upp var långt ifrån ut-sövd. Orkade ändå med en sju timmars resa till Bamiyan.

Först stora landsvägen norrut sex mil, sedan in på en grusväg genom en floddal, över ett mindre bergspass och en ny floddal. Två pauser på vägen, klockan 9 i ett samhälle där vi drack te och så klockan 12 vid en fin äng strax före ett avslutande bergspass. Med på bussen var också vår indiske vän **Chandra** som rest med Göran och mig alltsedan Mazar-e-Sharif, och väl framme i Bamiyan följde han med oss och delade rum.

Det fanns många hotell att välja mellan men vi tog genast in på Caravan Hotel. Tog genast en varm dusch, härligt, första gången sedan Baku. Åt sedan middag utomhus, afghansk Karay Kebab – kött, lök, tomat och ägg. Varm mjölk till det, kostnad 40 afghanis. Hade en spektakulär utsikt mot Buddhastatyer från vårt hotell.

Bostäder i grottor

Tog så en promenad. Studerade länge en enormt skicklig krukmakare. Blev sedan avvisade av en man när vi gick omkring i ett område med privata hus som är anlagda hyddor i berget som är helt ur-holkat. En flicka med ett fat på huvudet och med en ko i följe kom nu emot oss. Tomas försökte fotografera henne, men blixtnabbt lyfter hon en sten på marken och hotar kasta mot oss. Tomas avbryter – några sekunder senare ber hon om bakshish.

Åter till hotellet, jag jättetrött så jag gick och lade mig till klockan 20. Då till restaurangen och träffade vännerna. Te och hamburgare för 25 afghanis. Träffade dessutom två trevliga danska etnografer som berättade att det alldeles nyligen förekommit uppror på flera håll i landet.

De tänker härifrån Bamiyan fara den mycket svårframkomliga centrala vägen genom landet till Herat. Ett spännande projekt med möjlighet att besöka Minareten och fornlämningarna i Jam, ännu ett Unesco-världsarv. Där står världens nästa högsta minaret, 62 meter hög, uppfördes på 1190-talet, helt i tegelsten. Minareten är känd för dess slingrande tegel, stuckaturer och glaserade keramiska dekorationer.

5 oktober 1975

Klockan är 9 på kvällen en kylslagen oktobersöndag i Bamiyan. Jag befinner mig i sällskap med **Tomas Löfström** på en härligt skön restaurang. Avspänt, fina mattor på väggarna, fotogenlampa, njutbart att bara sitta här hela kvällen tills de stänger klockan 9. Bamiyan är en liten by i en frodig floddal med höga bergsmassiv på bägge sidor, känd över hela världen genom sina väldiga Buddha-statyer huggna direkt i berget för över 1500 år sedan. Bamiyan utgjorde en skärningspunkt för olika kulturer som skapat en märklig blandkultur, *Gandhara*.

Här möttes Grekland genom **Alexander den store** med den buddhistiska världen, med inslag senare också från hinduismen. Här grundlades ett jättelikt buddhistiskt kloster helt inrymt i berget, gångar överallt, med konstverk och utsmyckningar i mängder. Som höjdpunkt skapades de väldiga Buddhorna. Idag återstår de två största, den största 53 meter från fot till huvud, om än dock i sargat skick

Mäktig upplevelse

När muslimska erövrare kom i olika omgångar, förstörde dessa fullständigt ansiktena på alla Buddhor, då avbildning av människor anses strida mot islam. Av guldutsmyckningar och konstverk finns endast fragment kvar.

Ändå är det en mäktig upplevelse att vandra omkring här, stå vid fötterna, besöka de forna munkcellerna bakom statyerna och slutligen att följa vindlande gångar upp till huvudet, stå ovanpå det och blicka ut över Bamiyandalen som ligger för ens fötter. En rik jordbruksbygd, grön av popplar och gul av säd. Tröskningen pågår för fullt med hjälp av oxvandring och trösksläde

Människorna som bor här är av mongolisk härstamning, en spillra av **Djingis Khans** världserövrare.

I dag är dessa hazara-mongoler bland de fattigaste i Afghanistan. Bostäderna är inrymda i bergen, i grottor tillbyggda med lera, helt funktionellt.

Svalt på sommaren, håller värmen på vintern. Nere i dalen bor jordägarna i hus som snarare liknar medeltida borgar, byggda i fyrkant av lera, inga fönster utåt...

Vid en enda bygata i basaren ligger alla de billiga privathotellen. 1 kilometer söderut, på en högslätt med utsikt mot Buddhorna, ligger det stora turisthotellet Bamiyan Hotell, för dyrt att bo på.

Fastemånaden över

Idag är det sista dagen i fastemånaden Ramadan, imorgon firas Eid-al-Fitr är med stora festligheter. Bland annat kommer det här i Bamiyan att bli Buzkachi-spel, Afghanistans nationalsport, kamp om en död kalv utspelad av skickliga män på hästryggen.

Det innebär också att väldigt mycket kommer att vara stängt, affärer, banker, kontor, också bussturer inställs. Detta är för afghanerna vad julfirande är i Europa. Efter en månads fasta ser alla fram emot att få frossa i mat och dryck och få röka igen, under tre dagars tid.

Plågor i magen

Jag har varit väldigt sjuk idag. Ont i magen hela natten, risvattenliknande diarré hela dagen, ont i huvudet och spytt. Vaknade 10 minuter i 7 och tömde magen. Åter till sängs fram till klockan 9. Mådde inte bra nu heller men gick till restaurangen på vårt enkla hotell Caravan, och åt en yoghurt och drack en kopp odrickbart nescafé. Direkt efteråt till toaletten och spydde, så jag återvände jag till rummet och min sköna sovsäck.

Förutom magproblemen är det nämligen frost och svinkallt på morgonen, temperaturskillnaderna mellan dag och natt är avsevärda – 20 till 25 graders variation .

Klockan 14:30 träffade jag Tomas och Göran i restaurangen totalt tom i magen och helt slut lyckades jag pressa i mig lite kokt vatten. Plågor i magen fortfarande då, men efter ännu en stunds vila på rummet försvann magvärken och när jag vaknade 17.30 kände jag som en ny människa. Tog en tablett Retardin, därefter gick Tomas och jag hit och åt två portioner soppa för 20 afghanis (1.50 kr) och drack massor av gott vatten. Precis lagom, jag mår utmärkt.

Reskamrat skyndsamt fara hem

På grund av att det inte går några bussar till Kabul under Eid-al Fitr tvingades vår reskamrat Göran Henningsson återvända dit redan i eftermiddags. Han måste nämligen vara i Istanbul den 15 oktober för att fara med bokad tåg åter till Sverige och kämpar därför med tiden. Göran är banktjänsteman i Uppland Väsby som på sin månadslånga semester rest landvägen till Afghanistan.

Träffade förresten för en timme sedan **Charles**, gammal trevlig bekant från färden från Herat till Mazar-i-Sharif. Han for därefter direkt hit till Bamiyan medan jag for till Kabul, han har varit flera dagar inne vid Band-e-Amir, 75 km härifrån längre in i Hindukush, med en rad småsjöar som anses vara en av de vackraste platserna på denna jord.

Jag och Tomas far hade tänkt att fara dit imorgon, men vi stannar en dag till Bamiyan för att övervara Buzkachi-spelen imorgon, och för att kurera min hälsa helt och hållet.

För övrigt köpte jag en vattenmelon för 13 afghanis – dyrt men beror på transportkostnaderna. I norra Afghanistan kostar en motsvarande melon på ca 2 kg aldrig mer än 6-7 afghanis (motsvarande 50 öre), och delade med Tomas.

Smugglade med kamera till Buddhorna

Vid middagstid gick vi till Bamiyans självklart främsta sevärdhet, Buddhastatyerna. 10 afghanis för att få lov att komma in på området, och 50 afghanis om man ville fotografera. Göran och Tomas betalade dock en lägre summa, svart, till biljettvakten, medan jag smugglade in min kamera.

6 oktober 1975

Feststämning och glädjeyra

Klockan är 18.20 denna måndag. Sitter i hotellrestaurangen och dricker te, Tomas läser en bok, jag har precis skrivit i dagboken up to date – ett par dagar som var ofullständigt behandlade, och skrivit två vykort familjen Gustafsson – **Karin** och **Evald**, satmt till **Lasse** i Stockholm. Idag inleddes som jag nämnt sålunda Eid-Fitr-högtiden och det har varit verkligen feststämning och glädjeyra i staden.

Shiamuslimerna firar nästa dag

Dock har det varit mycket förvirring om när ramadan skulle sluta. Nu har förklaringen framgått. Muslimerna av sunnitraditionen (de allra flesta av världens muslimer inklusive de flesta folken i Afghanistan – pashtuner, tadjjiker, uzbeker, turkmener m. fl hör hit) räknar Ramadan som 29 dagar och de har alltså börjat feta idag.

Shia-muslimerna (Iran, delar av Irak + Hazaramongolerna i Afghanistan) räknar däremot till 30 dagar och då befolkningen här i Bamiyan och uppe i det inre av Hindukush till största delen är hazarer har det haft till följd att många människor även idag arbetat på fälten som vanligt medan andra firat ordentligt, ätit godsaker och frukt på gatorna och varit allmänt uppslupna.

Upp klockan 7 i morse efter en härlig sömn i varm sovsäck. Lika illa jag kände mig igår lika utmärkt mådde jag idag. Te, afghanskt bröd och marmelad till frukost. Träffade de två trevliga danska forskarna med stort intresse och kunskap för etnografi och Afghanistan.

Flera danska etnografer är i arbete här nere, studerar bland annat nomadernas situation, vad som händer med dem när de tvingas överge sin traditionella livsstil. Regeringen försöker tvinga dem att bli bofasta.

Eidhögtid i inhägnad med bara män

Så ut på stan och följde med människoströmmen. Massor av män och pojkar i sina bästa kläder ute och spatserade (kvinnor och flickor får hålla sig hemma). Bussar och lastbilar kom i ett från Kabul och andra håll fullproppade till absoluta bristningsgränsen med folk på väg hem till firandet (stor arbetslöshet här, väldigt många tvingas söka sig till Kabul, för de allra sämsta jobben, hazaras tillhör det allra lägsta skiktet i det afghanska samhället, deras avvikande religion gör det bara ännu värre).

Folkströmmen ledde till en stor inhägnad plan väster om basargatan och därifrån gick alla männen i sina turbaner. Alla små pojkar fick hålla sig utanför, spelade kula med valnötter och otrolig träffsäkerhet. På kullar och berg i bakgrunden skymtade man kvinnor och barn som försökte få sig en titt på firandet.

Inne på gårdsplanen pågick en traditionell tacksägelsegudstjänst, en kraftfull mulla stod och predikade, hela planen fylld med folk sittande på knä på medhavda bönemattor i jämna rader. Efter ett tag kom traktens alla högre personer (per jeep) in på planen och satte sig längst fram, polischefen, militärerna och ämbetsmännen.

Bortkörda av polisen

Vi kunde ta oss ända fram till lermurarna runtom och kika över, tills polisen som patrullerade körde bort oss och alla små pojkar som också ville titta. Det var mer än en gudstjänst, det var också en redogörelse för den afghanska republikens förhållande till omvärlden och mycket annat.

Det hela avslutades dock med bön, polismännen vände märkligt nog sina mössor ett halvt varv. När vi sett nog tog vi oss till stan och fikade. Träffade danskarna igen.

På förmiddagen tog jag och Tomas en långpromenad genom den frodiga dalen och jordbruksbyn kring Bamianfloden, bort till lyxhotellet Bamian Hotell, högt uppe på en högslätt.

Djingis Khan beslutade utplåna Bamiyan

Därefter fortsatte vi österut till Shar-i-Gholgoa (City of Sighs), en gammal fästning högst upp på en bergstopp, som

lades i ruiner av **Djingis Khans** mongoliska trupper ledda av hans 15-åriga favoritson **Mutukhan** år 1221.

Deras uppdrag var bara att plundra Bamiyan – beläget på Sidenvägen – på dess rikedomar. Men Mutukhan dödades med en pil avfytrad från Shar-i-Gholgoa, och när nyheten nådde Djingis beordrade han att som hämnd staden Bamiyan skulle utplånas och alla dess invånare – män, kvinnor och barn skulle dödas, liksom all boskap.

Här uppfifrån fästningsruinen hade vi en makalös utsikt åt alla håll, över dalen och över de höga bergen på bägge sidor, liknande månlandskap med röd sand, totalt utan växtlighet, men högst upp snöklädda toppar.

Tillbaka Bamiyan vid 14-tiden, till restaurangen och åt middag. Soppa, rostbiff med bakad potatis, vatten, paj, läskedryck. 52 afganis.

Inte i form för resesnack

Satt i hotellrestaurangen på kvällen fullständigt avkopplade. Nästan pinsamt tyst mellan Tomas och mig. Jag lyssnade istället på ett gäng ryggsäcksturister vid ett bord bredvid vårt. Fyra stycken killar – två schweizare, en belgare och en nyazeeländare – diskuterade deras kommande resrutt med princip samma mål att åka till som jag. Chitral i norra Pakistan, Kashmir, Nepal, och så vidare över till Malaysia – kanske med båt från indiska ögruppen Nikobarerna, annars med flyg – etcetera. Jag kände mig inte i form att delta i samtalet, utan satt bara och betraktade folk. Massor av amerikaner har anlänt idag. Till sängs klockan 21:30.

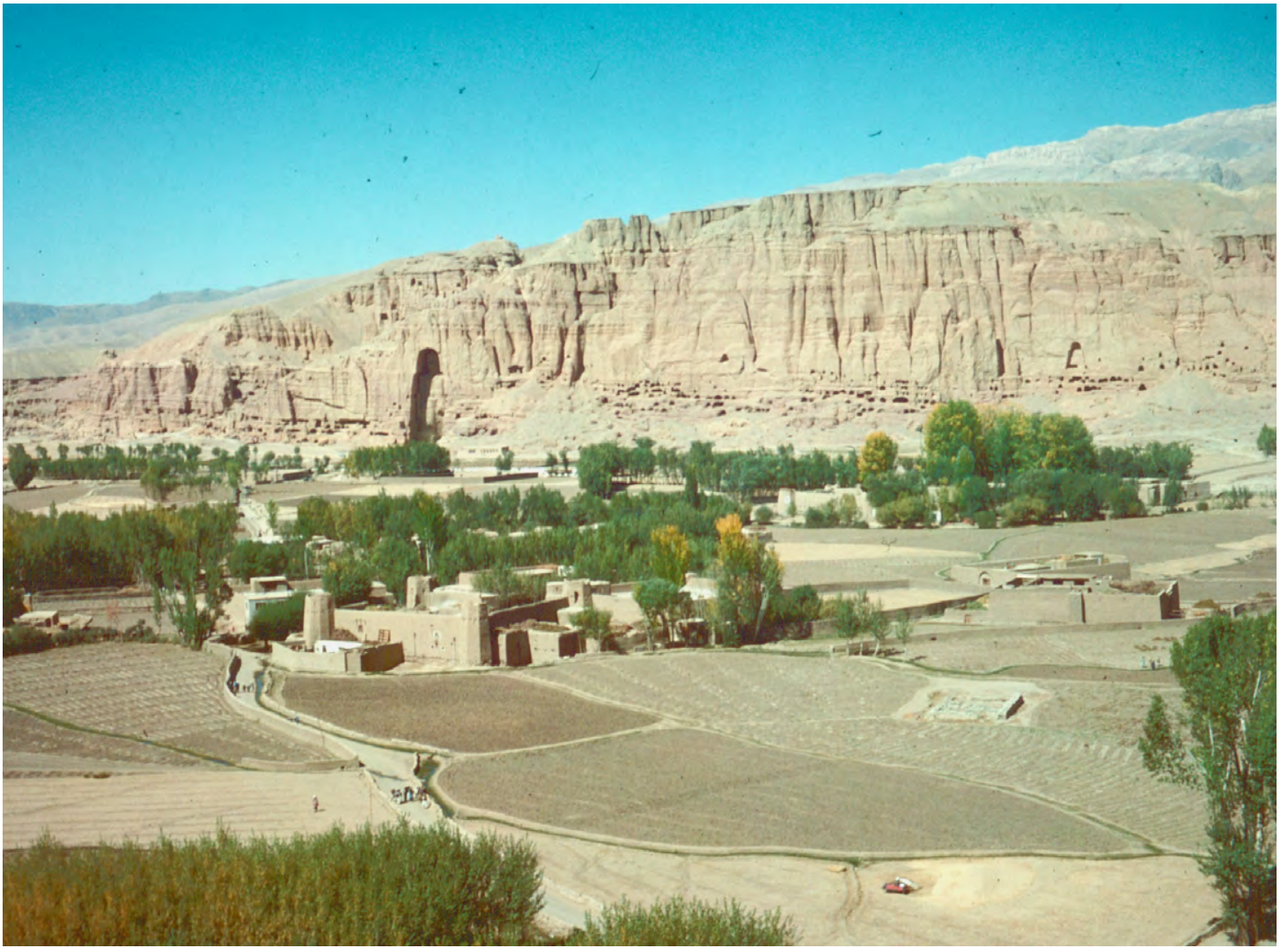
På natten fick åter hemskt ont i magen, låg och vred mig, framåt småtimmarna, sov dock mycket dåligt.

View from the Head of Buddha statue

Bamiyandalen med Budhastatyerna

Eid-al--Fitr i Bamuytan

Road from Bamiyan to Band-i-Amir in central Afghanistan

BAND-E-AMIR

Band-e-Amir är en serie om sex djupa sjöar separerade av naturliga dammar bestående av travertin, en typ av kalksten. Sjöarna är belägna i Hindukush i centrala Afghanistan på omkring 3 000 meters höjd, väster om Buddhastatyerna i Bamiyan. Sjöarna skapades av det koldioxidrika vattnet som sipprade ut från skrevor och sprickor och lämnade kalcium-karbonatfällning i form av travertinmurar som idag håller vattnet kvar i dessa sjöar. Band-e Amir är en av några få ovanliga sjöar i världen som har skapats av travertinsystem. 2009 blev Band-e-Amir Afghanistans första nationalpark

7 oktober 1975

Underskön plats i Hindukushbergen

Band-e-Amir är en ljuvligt underskön plats högt uppe Hindukushbergen. Sju stycken egendomliga sjöar med kristallklart, blåskimrande vatten och vattenfall. Runtomkring sterilt månlandskap. Här har en liten by växt fram bestående av sju hotell. I trakten lever hazaramongoler i grotthus med magra skördar och svåra livsbetingelser. Tidigare, senast för 10 år sedan, har det förekommit att pashtuner – den dominerande folkgruppen i Afghanistan strävat efter att tränga undan hazaras, man gick ut på blodig ”mongoljakt”. Hazaras har därför inte mycket till övers för andra afghaner.

Klockan är nu 15, vi bor på ett mysigt hotell 10 afghanis per natt. Ett stort rum, varmt och skönt med hjälp av en stark gasollampa. Heltäckande mattor på golvet, madrasser utmed väggarna, på vilka vi lagt våra sovsäckar. Delar rummet med Tomas, de bägge danskarna och vår indiska vän Chandra.

Hazaras Eid-al-Fitr-firande

Lyssnar på min radio som dock bara fungerar på kvällarna, men då får man in det mesta. Tomas har lagt sig, de övriga sitter och skriver eller läser. Vi kom alldeles nyss åter från Paus Hotel house där vi åt middag. Yoghurt, pulao med potatis för 40 afghanis. Blev sedan sittande kvar där och sedan många hazaras och några västerlänningar kommit fick vi upp-leva hur de firade Eid-al-Fidr.

Haschrökning drog i gång men märkligt nog var det bara några få afghaner som rökte, ja inte ens de som tagit med sig haschet. Några amerikaner samt Chandra utnyttjade till-fället maximalt. Danskarna rökte inte alls. Tomas tog ett bloss och jag fick också prova på. Det var ett mycket svagt, man sade att det kallades för ”grönt snus”.

Svinkallt på 2500 meters höjd

Det var mycket kallt utomhus – vi befann oss på 2500 meters höjd över havet – och ingen värme på restaurangen. Därför skönt komma åter till vårt rum och värmen från två kaminer. De var igång även på eftermiddagen, då blev det hett som i en bastu.

I morse steg vi upp klockan 6 i Bamiyan och åt frukost: Te, bröd och marmelad. Betalade så rummet för tre nätter, 75 afghanis, innan vi gick ut till minilastbilen som skulle föra oss till Band-e-Amir. 07:30 kom vi iväg. Komfortabel resa, bara europeer i bussen och ingen trängsel, tack vare att fyra personer inte kom med då bussfolket menade att det var fullt.

Bussresa med förhinder

En vacker resa, fint landskap hela vägen förbi byar med grotthus i Bamiyandalen och över ett bergspass som vi fick promenera över. När det bara var 10 minuter kvar gick bilen sönder, något med vänster framhjuls axel. Jag och Tomas stannade kvar tills det var klart för att vakta bagaget medan övriga promenerade sista biten till Band-i-Amir.

Reparationen utfördes på stället. I Sverige skulle man aldrig kunna göra en sån sak utan man hade ringt efter bärgningsbil. Men

här är man tvungna att klara av allt själva. Många nyfikna ungdomar från trakten, enbart pojkar, dök upp och tittade på oss och snackade. Mycket folk, fint klädda män och kvinnor, pojkar och flickor kom sedan gående och passerade förbi oss på väg mot Band-i-Amir. Orsaken, fick vi veta senare, var att det skulle bli buzkashi-spel – något som vi missade.

Efter 45 minuter var minibussen lagad och vi kunde köra vidare, nu med lyckliga ungar på flaket. Vi fick nu för första gången beskåda de sagolikt vackra sjöarna.

Vädret var väldigt kyligt, jag frös trots att jag hade kängor och varma kläder. Har därför blivit lite förkyld med snuva. Men det kvittar.

Samma pris på alla hotell

Under resan glömde bussfolket ta betalt. Efteråt fick de därför leta efter resenärerna och gå runt till alla hotellen i Band-i-Amir och kräva in pengar för resan. Betalade 50 afghanis. Det fanns många hotell men vi valde att ta in på första bästa, och det blev Aibar Hotel. En av danskarna gick runt och undersökte alla hotellen, och fann att priserna var samma överallt – 10 afghanis för golvplats och 20 för säng, så kom de också till Aibar.

Åt soppa och makaroner med tomatås, det senare var helt smaklöst och äckligt. Eftermiddagen ägnade vi oss med att sitta i det varma rummet, läste och snackade.

Ut på promenad strax före solnedgången. Vi gick först till närmaste sjön alldeles nära men tog oss sedan upp på en höjd där vi kunde blicka ut över en av de andra sjöarna. Där stötte vi på jägare som låg på lur för att skjuta småfåglar. Spanade sedan in säden på fälten – enbart torra ax.

Mörkt när vi återvände till byn, och vi gick nu till paradise Hotel för att äta. Jag beställde bara yoghurt men fick också äta pulao, men jag orkade bara äta hälften. Hade en intressant konversation om film och **Ingmar Bergman** med en av danskarna, som visade sig vara historielärare (*bilden*).

8 oktober 1975

Sköna promenader trots dålig mage

En hel dag präglad av ohälsa. Ont i huvudet och magen med otaliga toalettbesök. Vilade mest hela dagen. Första besöket skedde klockan 4 på morgonen då jag i totalt mörker måste klä på mig varmt, gå ut i kylan och treva mig fram till den så kallade toaletten, som bara bestod av ett hål i marken, med en låg lermur runtom. Började emellertid en kur med Retardin, och hade sköna timmar med sol mitt på dagen då jag satt utanför hotellet och läste **Marco Polos** äventyr.

Gjorde dock två promenader med Tomas. Först en tur till närmaste sjön. Där fanns byns moské. Underbart att känna på det ljuvligt kristallklara blåskimrande vattnet, gott att dricka. Vi förundrade oss också över underliga kristallbildningar och ett vattenfall där man anlagt en kvarn. Vi besökte också ett enkelt tehus inrymt i en grotta.

På eftermiddagen besteg vi ett berg i närheten, en brant stigning på cirka 500 meter, otroligt jobbigt. Men det gavs rejäl lön för mödan, ity att därifrån hade man en bedårande utsikt över alla sex sjöarna.

ÅTER BAMIYAN

9 oktober 1975

Klockan är 20:20 och vi är tillbaka i centralorten med all dess service meter. Tomas och jag delar rum med tre andra killar som också for från Band-i-Amir i eftermiddags. Detta efter att vi på förmiddagen beskådade en buzkashimatch. Framme i Bamiyan vid 17-tiden efter en kylslagen färd. Frös trots att jag hade på mig kängor, polarkalsonger och alla kläder.

Så snart vi checkat in och tvättat bort resdammet gick vi över gatan till Kabul Bakery Shop och satt där och njöt av värmen. Te och härliga pepparkakor. Träffade två trevliga engelsmän och samtalade om Afghanistan och om att resa.

Den ena killen hade nyss kommit till Afghanistan men ska stanna två år i Kabul och arbeta som lärare i engelska. Idag var jag i form, talför och glad.

Tomas har för övrigt bestämt sig för att följa med mig till norra Pakistan. Vilket jag glädjer mig åt. Därefter kommer vi att skiljas åt. Jag avser ju att fortsätta till Indien och vidare österut, medan Tomas åker tillbaka till Kabul för att jobba vidare med sin bok om Afghanistan. Imorgon far vi till Kabul. Vår expedition till Bamiyan och Band-i-Amir är över.

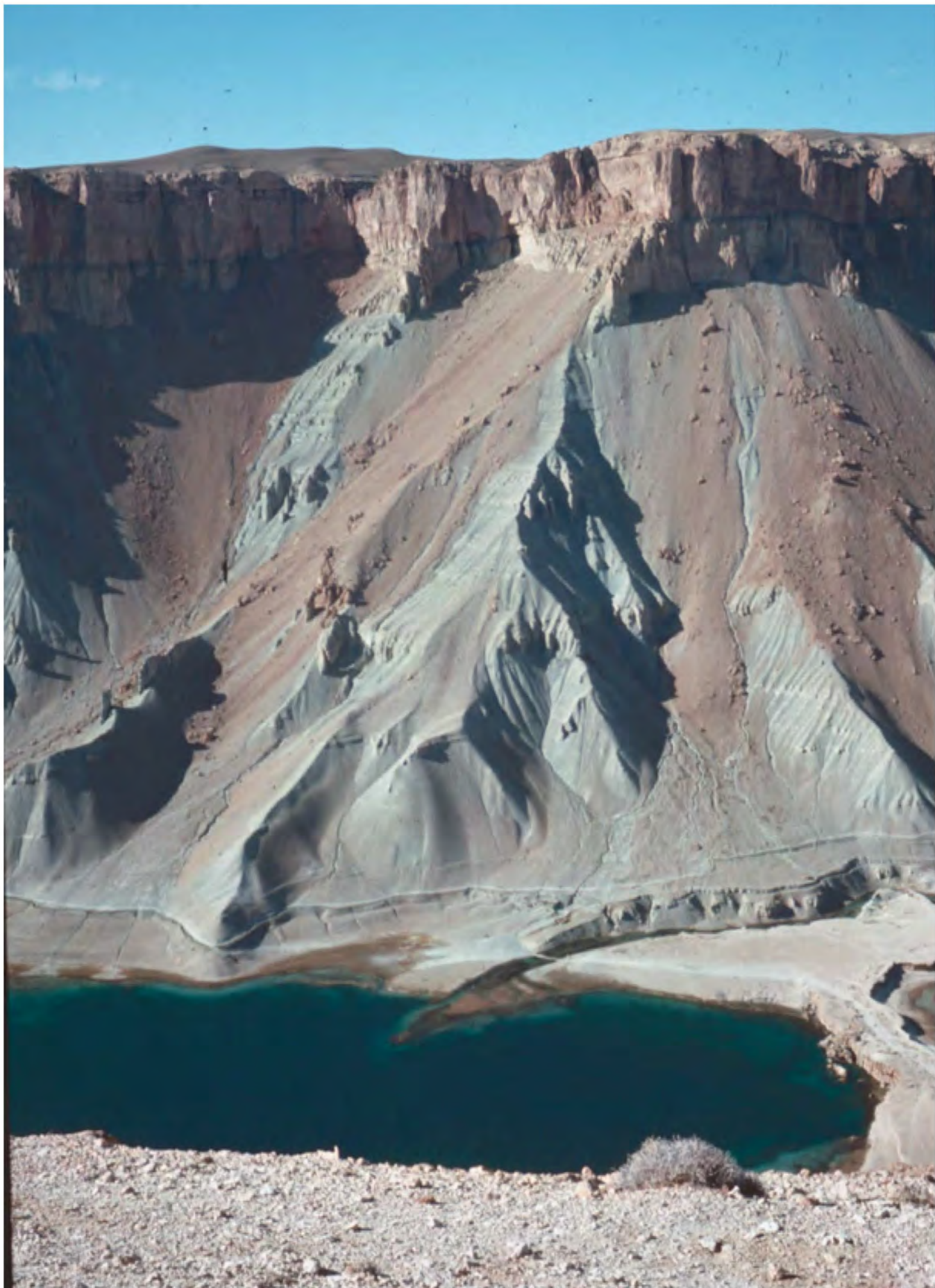

LARS EKLUND

BAND-I-AMIR

Mjöl'naren vid vattenkvarnen

Hotellet i Band-i-Amir

Game of Buzkachi,
national sport of
Afghanistan,
i Band-e-Amir

ASIENRESAN 1975-76

- **Helsingfors–Tallinn–Moskva–Baku–Bandar Pahlavi-Gorgan**
10–16 september. Inledningen på sju månaders resa. Resebrev 4
- **Meshad-Herat** 17–24 september Resebrev 2
- **Maimana-Mazar-i-Sharif, Afghanistan** 25-30 september Resebrev 139
- **Bamiyan & Band-i-Amir, Afghanistan** 5-6 oktober. Resebrev 23
- **Kabul , Afghanistan** 1-3 & 10-14 oktober. Resebrev 24
- **Chitral och Bumboret , Pakistan** 15-22 oktober. Resebrev 117
- **Lahore–Amritsar** 20 – 30 oktober. Resebrev 90
- **Delhi-Pokhara, Nepal** 31 oktober – 14 november Resebrev 91
- **Helambu-dalen, Nepal** 21-28 november.
Äventyrlig veckolång ensamvandring (trek) Resebrev 17
- **Kathmandu-dalen, Nepal** 15-29 november. Resebrev 31
- **Chiang Mai – Bangkok – Nakhon Sri Thammarat, Thailand**
2-17 december Resebrev 32
- **Penang/Georgetown–Kuala Lumpur–Malakka–Singapore**
17 december –3 januari 1976. Resebrev 33
- **Jakarta–Bali–Surabaya–Yogyakarta–Jakarta-Bogor**
Indonesien 1-30 januari 1976. Resebrev 34
- **Colombo, Sri Lanka** 8-16 februari Resebrev 8
- **Sri Lanka–Tamil Nadu–Kerala, Indien** 19 februari – 10 mars. Resebrev 47

Sista etappen på resan – en månad i Sri Lanka och 14 dagar i sydindiska delstaterna Tamil Nadu och Kerala, varefter jag tog båten tillbaka till Sri Lanka och slutligen flyg hem till Sverige